

“Dərc olunmuş əsərlərin kor, görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair Mərakeş Müqaviləsi”nə qoşulmaq haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası 2013-cü il 27 iyun tarixli “Dərc olunmuş əsərlərin kor, görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair Mərakeş Müqaviləsi”nə müvafiq bəyanatlarla (bəyanatların əsli əlavə olunur) qoşulsun.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 12 iyun 2018-ci il
№ 1178-VQ

Mərakeş Müqaviləsi 24 dekabr 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minib

Dərc olunmuş əsərlərin kor, görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair

MƏRAKEŞ MÜQAVİLƏSİ:

Preambula

Razılığa gələn Tərəflər,
Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsində və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Əlillərin Hüquqları haqqında Konvensiyasında bəyan olunmuş ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi, bərabər imkanlar, əlçatanlıq və tam və səmərəli iştirak və cəmiyyətə qoşulma prinsiplərini xatırladaraq,

görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslərin hərtərəfli inkişafına zərər vuran, onların digərləri ilə bərabər əsasda öz seçimi ilə bütün kommunikasiya formaları vasitəsilə hər cür informasiya və ideyaları axtarmaq, əldə etmək və yaymaq da daxil olmaqla, ifadə azadlığını, onların təhsil hüququna sahib olmaq və tədqiqat aparmaq imkanını məhdudlaşdıran çətinlikləri unutmayaaraq,

ədəbi və bədii yaradıcılıq üçün stimula və mükafat kimi müəllif hüquqlarının qorunmasının və cəmiyyətin mədəni həyatında iştirak etmək, incəsənətdən zövq almaq və elmi tərəqqi və onun faydalarını bölüşmək imkanlarının görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər də daxil olmaqla hər kəs üçün genişləndirilməsinin vacibliyini vurğulayaraq,

görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslərin cəmiyyətdə bərabər imkanlara nail olmasında dərc olunmuş əsərləri əldə etmək üçün maneələrdən və əlçatan formatlı əsərlərin sayının artırılmasına, həmçinin belə əsərlərin dövriyyəsinin yaxşılaşmasına ehtiyacdən xəbərdar olaraq,

görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslərin əksəriyyətinin inkişaf etməkdə olan və zəif inkişaf etmiş ölkələrdə yaşadığını nəzərə alaraq, müəllif hüququ sahəsində milli qanunvericilikdəki fərqlərə baxmayaraq, yeni informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının beynəlxalq səviyyədə genişləndirilmiş hüquqi çərçivə vasitəsilə görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslərin həyatına müsbət təsirini gücləndirə biləcəyini qəbul edərək,

bir çox üzv dövlətlərin müəllif hüququ sahəsində öz milli qanunvericiliyində görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün məhdudiyətlər və istisnalar müəyyən etdiyini, hələ də mövcud əsərlərin əlçatan formatlı nüsxələrinin belə şəxslər üçün çatışmazlığının davam etdiyini və əsərlərin bu şəxslərə əlçatan edilməsində onların səyi üçün əhəmiyyətli resursların tələb olunduğunu və əlçatan formatlı nüsxələrin transsərhəd mübadiləsi üçün imkanların çatışmazlığının bu səylərin artırılmasının zəruriliyini qəbul edərək,

öz əsərlərinin görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatan edilməsində hüquq sahiblərinin rolunun əhəmiyyətini və xüsusilə bazarın bu cür əlçatanlığı təmin etməsi mümkün olmadıqda, əsərlərin bu şəxslər üçün əlçatan edilməsində müvafiq məhdudiyətlər və istisnaların vacibliyini qəbul edərək,

müəlliflərin hüquqlarının səmərəli qorunması və geniş ictimai maraq, xüsusilə təhsil, elmi tədqiqat və informasiya əlçatanlığı arasında tarazlığın saxlanmasının zəruriliyini və belə tarazlığın görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslərin faydası üçün əsərlərə səmərəli və vaxtında əlçatanlığı asanlaşdırmalı olduğunu qəbul edərək, Razılığa gələn Tərəflərin müəllif hüququnun qorunmasına dair mövcud beynəlxalq müqavilələr üzrə öhdəliklərini və "Ədəbi və bədii əsərlərin qorunması haqqında Bern Konvensiyası"nın 9(2)-ci maddəsində və digər beynəlxalq sənədlərdə müəyyən edilmiş məhdudiyətlər və istisnalar üçün üçpilləli testin vacibliyini və çevikliyini təsdiq edərək,

inkışafba bağlı mülahizələrin formasının Təşkilatın işinin ayrılmaz tərkib hissəsi olduğunu təmin etmək məqsədi daşıyan Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının (ÜƏMT) Baş Assambleyası tərəfindən 2007-ci ildə qəbul edilmiş İnkişaf Gündəliyinin tövsiyələrinin vacibliyini xatırladaraq,

beynəlxalq müəllif hüququ sisteminin vacibliyini qəbul edərək və görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslərin əsərlərə əlçatanlığını və onlardan istifadəsini asanlaşdırmaq məqsədi ilə məhdudiyətlər və istisnaların uyğunlaşdırılmasını arzulayaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1. Digər konvensiyalara və müqavilələrə münasibət

Bu Müqavilədə heç nə Razılığa gələn Tərəflərin hər hansı digər müqavilələr üzrə bir-birinə olan heç bir öhdəliklərini inkar etmir, nə də Razılığa gələn Tərəfin hər hansı digər müqavilələr üzrə heç bir hüququna zərər vurmur.

Maddə 2. Anlayışlar

Bu Müqavilənin məqsədləri üçün:

(a) "**əsərlər**" - dərc olunmuş və ya başqa şəkildə hər hansı mediada kütləyə çatdırılmasından aslı olmayaraq, Ədəbi və bədii əsərlərin qorunması haqqında Bern

Konvensiyasının 2(1)-ci maddəsinin mənası çərçivəsində mətn, not yazısı və/və ya əlaqəli illüstrasiya formasında ədəbi və bədii əsərlər mənasını verir;¹¹

(b) **“əlçatan formatlı nüsxə”** - benefisiar şəxsin əsərə əlçatanlığını təmin edən, o cümlədən şəxsə görmə qüsuru və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olmayan şəxs kimi mümkün və rahat əlçatanlığına imkan verən alternativ şəkildə və ya formada olan əsər nüsxəsi mənasını verir. Əlçatan formatlı nüsxə müstəsna olaraq benefisiar şəxslər tərəfindən istifadə olunur və o, əsərin alternativ formatda əlçatan edilməsi üçün zəruri dəyişikliklər və benefisiar şəxslərin əlçatanlıq ehtiyacları nəzərə, alınmaqla, orijinal əsərin bütövlüyünə hörmət etməlidir;

(c) **“səlahiyyətli qurum”** - benefisiar şəxslərə qeyri-kommersiya əsasında təhsil, tədris təlimi, adaptiv oxu və ya informasiya əlçatanlığını təmin etmək məqsədilə hökumət tərəfindən səlahiyyət verilmiş və ya tanınmış qurum mənasını verir. Buraya həmçinin özünün əsas fəaliyyətlərindən və ya təşkilati öhdəliklərindən biri kimi benefisiar şəxslərə eyni xidmətləri göstərən hökumət müəssisəsi və ya qeyri-kommersiya təşkilatı da daxildir¹².

Səlahiyyətli qurum öz işini müəyyən edir və ona əməl edir:

(i) xidmət göstərdiyi şəxslərin benefisiar şəxslər olduğunun müəyyənləşdirilməsi üçün;

(ii) benefisiar şəxslər və/və ya səlahiyyətli qurumlar tərəfindən özünün əlçatan formatlı nüsxələrinin yayılmasının və əlçatan edilməsinin məhdudlaşdırılması üçün;

(iii) icazəsiz nüsxələrin surətlərinin çıxarılmasının, yayılmasının və əlçatan edilməsinin qarşısının alınması üçün; və

(iv) 8-ci maddəyə uyğun olaraq, benefisiar şəxslərin fərdi məlumatlarına hörmət etməklə, əsərlərin nüsxələri ilə iş zamanı lazımi qayğının göstərilməsi və qeydiyyatının aparılması üçün.

Maddə 3. **Benefisiar şəxslər**

Benefisiar şəxs hər hansı digər əlilliyindən asılı olmayaraq o şəxsdir ki:

(a) kordur;

(b) görmə qüsuru və ya qavrama və ya oxuma əlilliyi vardır və belə qüsuru və ya əlilliyi olmayan şəxsə əhəmiyyətli dərəcədə bərabər görmə funksiyası vermək üçün sağlması mümkün deyildir və bu səbəbdən, çap olunmuş əsərləri qüsuru və ya əlilliyi olmayan şəxs kimi əhəmiyyətli dərəcədə eyni səviyyədə oxumağı bacarmır; və ya¹³

(c) başqa səbəblərdən, fiziki əlilliyinə görə kitabı tutmağı və ya ondan istifadə etməyi, yaxud gözlərini adətən oxumaq üçün məqbul olan dərəcədə fokuslaşdırmağı və ya hərəkət etdirməyi bacarmır.

Maddə 4. **Milli qanunvericilikdə əlçatan formatlı nüsxələrə dair məhdudiyətlər və istisnalar**

1. (a) Razılığa gələn Tərəflər benefisiar şəxslər üçün əsərlərin əlçatan formatlı nüsxələrinin əlçatanlığını asanlaşdırmaq məqsədi ilə ÜƏMT-nin Müəlliflik Hüququna dair Müqaviləsində (MHM) müəyyən olunduğu kimi surətçixarma hüququna, yaymaq hüququna və kütlə üçün əlçatan etmək hüququna münasibətdə məhdudiyət və ya istisnaları müəllif hüququ sahəsində öz milli qanunvericiliklərində nəzərdə tuturlar. Milli qanunvericilikdə nəzərdə tutulan məhdudiyət və ya istisna əsərin alternativ formatda əlçatan edilməsi üçün zəruri dəyişikliklərə icazə verməlidir.

(b) Razılığa gələn Tərəflər benefisiar şəxslər üçün əsərlərə əlçatanlığı asanlaşdırmaq məqsədilə kütləvi ifa hüququna da məhdudiyət və ya istisna nəzərdə tuta bilərlər.

2. Razılığa gələn Tərəf müəllif hüququ sahəsində özünün milli qanunvericiliyində aşağıdakı məhdudiyyət və ya istisnayı nəzərdə tutmaqla, 4(1) maddəsini onda göstərilən bütün hüquqlara münasibətdə yerinə yetirə bilər:

(a) səlahiyyətli qurumlara müəllif hüquqlarının sahibinin icazəsi olmadan əsərin əlçatan formatlı nüsxəsini hazırlamağa, başqa səlahiyyətli qurumdan əlçatan formatlı nüsxəni əldə etməyə və bu nüsxələri benefisiar şəxslərə qeyri-kommersiya məqsədilə istənilən üsulla, o cümlədən borc vermək yolu ilə və ya naqillə və ya naqilsiz vasitələrlə elektron kommunikasiya ilə çatdırmağa və aşağıda sadalanan şərtlərə əməl edilmişdirsə, bu məqsədlərə nail olmaq üçün hər hansı aralıq tədbirləri görməyə icazə verilir:

(i) göstərilən fəaliyyəti həyata keçirmək istəyində olan səlahiyyətli qurum həmin əsəri və ya həmin əsərin nüsxəsini qanuni əldə etməyə imkanı vardır;

(ii) əsər əlçatan formatda məlumatın yönləndirilməsi üçün istənilən zəruri vasitələri ehtiva edə bilən, lakin əsərin benefisiar şəxsə əlçatan edilməsi üçün zəruri olanlardan savayı dəyişiklikləri təqdim etməyən əlçatan formatlı nüsxəyə çevrilir;

(iii) belə əlçatan formatlı nüsxələr müstəsna olaraq benefisiar şəxslərin istifadəsi üçün verilir; və

(iv) bu fəaliyyət qeyri-kommersiya əsasında həyata keçirilir;

və

b) benefisiar şəxsin əsəri və ya onun nüsxəsini qanuni əldə etməyə imkanı olduqda, benefisiar şəxs, yaxud əsas baxıcı və ya xidmətçi də daxil olmaqla, onun adından fəaliyyət göstərən şəxs benefisiar şəxsin şəxsi istifadəsi üçün əsərin əlçatan formatlı nüsxəsini hazırlaya və ya əsərin əlçatan formatlı nüsxələrinin hazırlanmasında və istifadəsində benefisiar şəxsə başqa şəkildə köməklik göstərə bilər.

3. Razılığa gələn Tərəf müəllif hüququ sahəsində öz milli qanunvericiliyində 10-cu və 11-ci maddələrə uyğun olan başqa məhdudiyyətlər və ya istisnalar nəzərdə tutmaqla 4(1)-ci maddəni həyata keçirə bilər^[4].

4. Razılığa gələn Tərəf bu maddə ilə nəzərdə tutulan məhdudiyyətləri və ya istisnaları benefisiar şəxslər üçün həmin bazarda ağlabatan şərtlərlə kommersiya yolu ilə əldə oluna bilməyən müəyyən əlçatan formatda əsərlərlə məhdudlaşdırıla bilər. Bu imkandan istifadə edərək, hər hansı Razılığa gələn Tərəf bu Müqavilənin qəbulu, ratifikasiyası və ya ona qoşulma zamanı və ya sonrakı istənilən zaman ÜƏMT Baş Direktoruna saxlanca verdiyi bildirişində bunu bəyan edir^[5].

5. Bu maddədə nəzərdə tutulmuş məhdudiyyətlərə və ya istisnalara görə ödənişin edilib-edilməməsi milli qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Maddə 5. Əlçatan formatlı nüsxələrin transsərhəd mübadiləsi

1. Razılığa gələn Tərəflər nəzərdə tuturlar ki, əgər əlçatan formatlı nüsxə məhdudiyyət və ya istisnaya uyğun, yaxud qanunun tələbinə əsasən hazırlanmışdırsa, həmin əlçatan formatlı nüsxə səlahiyyətli qurum tərəfindən yayıla və ya digər Razılığa gələn Tərəfdə benefisiar şəxsə və ya səlahiyyətli quruma əlçatan edilə bilər.^[6]

2. Razılığa gələn Tərəf müəllif hüququ sahəsində öz milli qanunvericiliyində aşağıdakı məhdudiyyəti və ya istisnayı nəfərdə tutmaqla, 5(1)-ci maddəni yerinə yetirə bilər:

a) səlahiyyətli qurumlara hüquq sahibinin icazəsi olmadan əlçatan formatlı nüsxələri yaymağa və ya müstəsna olaraq benefisiar şəxslərin istifadəsi üçün digər Razılığa gələn Tərəfin səlahiyyətli qurumuna əlçatan etməyə icazə verilir; və

b) səlahiyyətli qurumlara hüquq sahibinin icazəsi olmadan və 2 (c) maddəsinə uyğun olaraq, digər Razılığa gələn Tərəfdə əlçatan formatlı nüsxələri yaymağa və ya benefisiar şəxsə əlçatan etməyə icazə verilir;

o şərtlə ki, nüsxələrin yayılmasına və ya əlçatan edilməsindən əvvəl səlahiyyətli mənbə qurum əlçatan formatlı nüsxələrin bənefisiar şəxslərdən başqaları üçün istifadə olunacağını bilməmişdir və ya bilməsi üçün əsaslı səbəbləri olmamışdır.¹⁷¹

3. Razılığa gələn Tərəf müəllif hüququ sahəsində öz milli qanunvericiliyində 5(4), 10 və 11-ci maddələrə uyğun olaraq, başqa məhdudiyətlər və ya istisnalar nəzərdə tutmaqla, 5(1)-ci maddəni yerinə yetirə bilər.

4. (a) Razılığa gələn Tərəfin səlahiyyətli qurumu 5(l)-ci maddəyə uyğun olaraq, əlçatan formatlı nüsxələri əldə edərsə və həmin Razılığa gələn Tərəfin Bern Konvensiyasının 9-cu maddəsi üzrə öhdəliyi yoxdursa, onda o öz hüquq sistemində və praktikasına uyğun olaraq, əlçatan formatlı nüsxələrin həmin Razılığa gələn Tərəfin yurisdiksiyasında yalnız bənefisiar şəxslərin maraqları üçün surətinin çıxarılmasını, yayılmasını və ya əlçatan edilməsini təmin edir.

(b) Razılığa gələn Tərəf ÜƏMT-nin Müəlliflik hüququna dair Müqaviləsinin Tərəfi deyildirsə və ya bu Müqavilənin tətbiqi zamanı yaymaq hüququna münasibətdə və müəyyən xüsusi hallarda kütlə üçün əlçatan etmək hüququna münasibətdə əsərin normal istifadəsinə xəter yetirməyən və hüquq sahibinin qanuni maraqlarına əsassız şəkildə zərər vurməyən məhdudiyətləri və istisnaları başqa şəkildə məhdudlaşdırmırsa, 5(l)-ci maddəsinə uyğun olaraq əlçatan formatlı nüsxələrin səlahiyyətli qurum tərəfindən yayılması və əlçatan edilməsi həmin yurisdiksiya ilə məhdudlaşır^{181,191}.

c) Bu maddədə heç nə yaymaq aktının və ya kütlə üçün əlçatan etmək aktının nə olduğunu müəyyən edilməsinə təsir etmir.

5. Bu Müqavilədə heç nə hüquqların bitməsi məsələsinin həlli üçün istifadə olunmur.

Maddə 6. Əlçatan formatlı nüsxələrin idxalı

Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyi bənefisiar şəxsə və ya onun adından fəaliyyət göstərən şəxsə, yaxud səlahiyyətli quruma əsərin əlçatan formatlı nüsxələrini hazırlamağa icazə verirsə, onda həmin Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyi onlara əlçatan formatlı nüsxələri hüquq sahibinin icazəsi olmadan bənefisiar şəxslərin maraqları naminə idxal etməyə də icazə verir¹⁰¹.

Maddə 7. Texnoloji tədbirlərə dair öhdəliklər

Razılığa gələn Tərəflər zərurət olduqda, səmərəli texnoloji tədbirlərdən yayınmaya qarşı adekvat hüquqi qorunma və səmərəli hüquqi müdafiə vasitələri nəzərdə tutduqları hallarda, bu hüquqi qorumanın bənefisiar şəxslərin bu Müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlər və istisnalardan istifadəsinə mane olmaması üçün müvafiq tədbirlər görür¹¹¹.

Maddə 8. Fərdi məlumatlara hörmət

Bu Müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlər və istisnalar tətbiq edilərkən, Razılığa gələn Tərəflər bənefisiar şəxslərin fərdi məlumatlarının digərləri ilə bərabər əsasında qorunmasına səy göstərirlər.

Maddə 9. Transsərhəd mübadilənin asanlaşdırılması üçün əməkdaşlıq

1. Razılığa gələn Tərəflər səlahiyyətli qurumlara bir-birini eyniləşdirməkdə yardım etmək üçün məlumatın könüllü paylaşılmasını təşviq etməklə, əlçatan formatlı nüsxələrin transsərhəd mübadiləsinə genişləndirməyə səy göstərirlər. Bu məqsədlə, ÜƏMT-nin Bəynəlxalq Bürosu məlumatın əldə edilməsi məntəqəsini yaradır.

2. Razılığa gələn Tərəflər zərurət olduqda, həm səlahiyyətli qurumlar arasında məlumatın paylaşılması və həm də öz siyasətləri və təcrübələri, o cümlədən əlçatan formatlı nüsxələrin transsərhəd mübadiləsi ilə bağlı məlumatların maraqlı tərəflərə və kütləyə əlçatan edilməsi yolu ilə 5-ci maddəyə uyğun olaraq fəaliyyətlərə cəlb edilmiş öz səlahiyyətli qurumlarına 2(c) maddəsində nəzərdə tutulmuş funksiyaların onlar tərəfindən praktiki icrasına dair məlumatların əlçatan edilməsi üçün köməklik göstərilməsini öhdələrinə götürürlər.

3. ÜƏMT-nin Beynəlxalq Bürosu mümkün olduqda, bu Müqavilənin tətbiqi barədə məlumatı paylaşmağa dəvət olunur.

4. Razılığa gələn Tərəflər bu Müqavilənin məqsəd və vəzifələrinin həyata keçirilməsi üçün milli səylərin dəstəklənməsində beynəlxalq əməkdaşlığın və onun təşviqinin vacibliyini qəbul edirlər^[12].

Maddə 10. Tətbiqetmənin ümumi prinsipləri

1. Razılığa gələn Tərəflər bu Müqavilənin tətbiqinin təmin olunması üçün zəruri tədbirlər görməyi öhdələrinə götürürlər.

2. Heç nə Razılığa gələn Tərəflərə bu Müqavilənin müddələrinin onların öz hüquq sistemi və təcrübəsi çərçivəsində həyata keçirilməsinin müvafiq üsulunu müəyyən etməyə mane olmur^[13].

3. Razılığa gələn Tərəflər bu Müqavilə üzrə öz hüquqlarını və öhdəliklərini xüsusən benefisiar şəxslərin maraqları naminə məhdudiyyətlər və ya istisnalar, onların milli hüquq sistemi və təcrübəsi çərçivəsində digər məhdudiyyətlər və ya istisnalar, yaxud onların kombinasiyası vasitəsilə həyata keçirə bilərlər. Bunlar, benefisiar şəxslərin maraqları üçün onların ehtiyaclarının qarşılınmasında ədalətli təcrübələrə, razılaşmalara və ya istifadələrə münasibətdə Razılığa gələn Tərəflərin Bern Konvensiyası, digər beynəlxalq müqavilələr və 11-ci maddə üzrə hüquqları və öhdəlikləri ilə uyğun olan hüquqi, inzibati və ya tənzimləyici qərarları ehtiva edə bilərlər.

Maddə 11. Məhdudiyyətlər və istisnalar üzrə ümumi öhdəliklər

Razılığa gələn Tərəf bu Müqavilənin tətbiqini təmin etmək üçün zəruri tədbirləri görürkən həmin Razılığa gələn Tərəf Bern Konvensiyası, Əqli mülkiyyət hüquqlarının ticarət aspektləri haqqında Saziş və ÜƏMT-nin Müəlliflik hüququna dair Müqaviləsi, həmçinin onların şərhinə dair razılaşmalar üzrə, malik olduğu hüquqlarını elə həyata keçirə bilər və öhdəlikləri elə yerinə yetirir ki:

a) Bern Konvensiyasının 9(2)-ci maddəsinə uyğun olaraq, Razılığa gələn Tərəf müəyyən xüsusi hallarda əsərlərin surətinin çıxarılmasına belə surətçıxarmanın əsərdən normal istifadəyə zidd olmaması və müəllifin qanuni maraqlarına əsassız olaraq zərər vurmaması şərti ilə icazə verə bilər;

b) Əqli mülkiyyət hüquqlarının ticarət aspektləri haqqında Sazişin 13-cü maddəsinə uyğun olaraq, Razılığa gələn Tərəf müstəsna hüquqlara münasibətdə məhdudiyyətləri və ya istisnaları əsərdən normal istifadəyə zidd olmayan və hüquq sahiblərinin qanuni maraqlarına əsassız olaraq zərər vurmayan müəyyən xüsusi hallara məhdudlaşdırır;

c) ÜƏMT-nin Müəlliflik hüququna dair Müqaviləsinin 10(1)-ci maddəsinə uyğun olaraq, Razılığa gələn Tərəf MHM üzrə müəyyən xüsusi hallarda müəlliflərə verilən hüquqlara münasibətdə əsərdən normal istifadəyə zidd olmayan və müəllifin qanuni maraqlarına əsassız olaraq zərər vurmayan məhdudiyyətlər və ya istisnalar nəzərdə tuta bilər;

d) ÜƏMT-nin Müəlliflik hüququna dair Müqaviləsinin 10(2)-ci maddəsinə uyğun olaraq, Razılığa gələn Tərəf Bern Konvensiyasını tətbiq edərkən, hüquqlara münasibətdə əsərdən normal istifadəyə zidd olmayan və müəllifin qanuni maraqlarına

əsassız olaraq zərər vurmayan hər hansı məhdudiyyətləri və ya istisnaları müəyyən xüsusi hallara məhdudlaşdırır.

Maddə 12. Digər məhdudiyyətlər və istisnalar

Razılığa gələn Tərəflər qəbul edirlər ki, Razılığa gələn Tərəf həmin Razılığa gələn Tərəfin beynəlxalq hüquqları və öhdəliklərinə uyğun olaraq, həmin Razılığa gələn Tərəfin iqtisadi vəziyyəti və onun sosial və mədəni ehtiyacları nəzərə alınmaqla, zəif inkişaf etmiş ölkə olduqda isə onun xüsusi ehtiyacları və onun xüsusi beynəlxalq hüquqları və öhdəlikləri və onlardan irəli gələn çeviklik nəzərə alınmaqla, öz milli qanunvericiliyində benefisiar şəxslərin maraqları naminə bu Müqavilədə nəzərdə tutulanlardan əlavə müəllif hüququna münasibətdə digər məhdudiyyətləri və istisnaları həyata keçirə bilər.

2. Bu Müqavilə milli qanunvericilikdə əlilliyi olan şəxslər üçün nəzərdə tutulmuş digər məhdudiyyətlərə və istisnalara zərər vurmur.

Maddə 13. Assambleya

1. (a) Razılığa gələn Tərəflər Assambleya təsis edirlər.

(b) Hər bir Razılığa gələn Tərəf Assambleyada əvəzedici nümayəndələr, məsləhətçilər və ekspertlər tərəfindən köməklik göstərilə bilən bir nümayəndə ilə təmsil olunur.

(c) Hər bir nümayəndə heyətinin xərclərini nümayəndə heyətini təyin edən Razılığa gələn Tərəf qarşılayır. Assambleya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasının müəyyən etdiyi praktikaya uyğun olaraq, inkişaf etməkdə olan ölkələr və ya bazar iqtisadiyyatına keçid dövründə olan ölkələr hesab edilən Razılığa gələn Tərəflərin nümayəndə heyətlərinin iştirakını asanlaşdırmaq üçün ÜƏMT-nin maliyyə yardımı göstərməsini xahiş edə bilər.

2. (a) Assambleya bu Müqavilənin saxlanması və inkişafı və bu Müqavilənin tətbiqi və fəaliyyətinə dair məsələlərə baxır.

(b) Assambleya müəyyən hökumətlərarası təşkilatların bu Müqaviləyə tərəf olması üçün qəbul olunmasına münasibətdə 15-ci maddə ilə ona həvalə edilmiş funksiyaları həyata keçirir.

(c) Assambleya bu Müqaviləyə yenidən baxılması üçün hər hansı diplomatik konfransın çağırılması haqqında qərar qəbul edir və belə diplomatik konfransın hazırlanması barədə ÜƏMT-nin Baş direktoruna zəruri göstərişlər verir.

3. (a) Dövlət olan hər bir Razılığa gələn Tərəf bir səsə malikdir və ancaq öz adından səs verir.

(b) Hökumətlərarası təşkilat olan hər hansı Razılığa gələn Tərəf öz üzv dövlətlərinin əvəzinə bu Müqaviləyə tərəf olan üzv dövlətlərinin sayına bərabər səs sayı ilə səsvermədə iştirak edə bilər. Belə hökumətlərarası təşkilat onun üzv dövlətlərindən hər hansı biri öz səsvermə hüququndan istifadə edərsə, səsvermədə iştirak etmir və əksinə.

4. Assambleya müstəsna hallar olmadıqda, ÜƏMT-in Baş Assambleyası ilə eyni müddətdə və eyni yerdə Baş direktor tərəfindən çağırılır.

5. Assambleya öz qərarlarının konsensus əsasında qəbul edilməsinə çalışır və müstəsna sessiyaların çağırılması, yetərsayın tələbləri və bu Müqavilənin müddəalarına uyğun olaraq, müxtəlif növ qərarların qəbulu üçün tələb olunan çoxluq da daxil olmaqla, öz prosedur qaydalarını müəyyən edir.

Maddə 14. Beynəlxalq Büro

Bu Müqavilə ilə bağlı inzibati işləri ÜƏMT-nin Beynəlxalq Bürosu yerinə yetirir.

Maddə 15. Müqaviləyə tərəf olmaq hüququ

(1) ÜƏMT-nin hər hansı üzv dövləti bu Müqaviləyə tərəf ola bilər.

(2) Assambleya bu Müqavilə ilə əhatə olunan məsələlərə münasibətdə səlahiyyəti olduğunu və onun bütün üzv dövlətləri üçün özünün məcburi normativ bazasının olduğunu və öz daxili prosedurlarına uyğun olaraq, bu Müqavilənin tərəfi olmaq üçün müvafiq qaydada səlahiyyətləndirildiyini bəyan edən hər hansı hökumətlərarası təşkilatın bu Müqaviləyə tərəf olmasına razılıq verilməsi barədə qərar qəbul edə bilər.

(3) Avropa İttifaqı bu Müqaviləni qəbul etmiş Diplomatik Konfransda əvvəlki bənddə qeyd olunan bəyanatı verməklə bu Müqavilənin tərəfi ola bilər.

Maddə 16. Müqavilə üzrə hüquqlar və öhdəliklər

Bu Müqavilədə hər hansı xüsusi əks müddəalar yoxdursa, hər bir Razılığa gələn Tərəf bu Müqavilə üzrə bütün hüquqlara malikdir və bütün öhdəlikləri qəbul edir.

Maddə 17. Müqavilənin imzalanması

Bu Müqavilə onun qəbulundan sonra Mərakeşdə Diplomatik Konfransda, sonra isə bir il müddətində ÜƏMT-nin baş qərargahında istənilən müvafiq tərəfin imzalanması üçün açıqdır.

Maddə 18. Müqavilənin qüvvəyə minməsi

Bu Müqavilə 15-ci maddədə qeyd edilən 20 müvafiq tərəfin öz ratifikasiya və ya qoşulmaq barədə sənədlərini saxlanca verdiyi tarixdən üç ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 19. Müqavilənin tərəfi olmağın etibarlı olduğu tarixi

Bu Müqavilə məcburi olur:

(a) 18-ci maddədə qeyd edilən 20 müvafiq tərəf üçün bu Müqavilənin qüvvəyə mindiyi tarixdən;

(b) 15-ci maddədə qeyd edilən hər bir digər müvafiq tərəf üçün onun öz ratifikasiya və ya qoşulma sənədinin ÜƏMT-nin Baş direktoruna saxlanca verdiyi tarixdən üç ay keçdikdən sonra.

Maddə 20. Müqavilənin denonsasiyası

Hər hansı Razılığa gələn Tərəf ÜƏMT Baş direktoruna bildiriş göndərməklə bu Müqaviləni denonsasiya edə bilər. Hər hansı denonsasiya ÜƏMT-nin Baş direktorunun bildirişi aldığı tarixdən bir il sonra qüvvəyə minir.

Maddə 21. Müqavilənin dilləri

1. Bu Müqavilə ingilis, ərəb, Çin, fransız, rus və ispan dillərində, bir əsl nüsxədə imzalanmışdır, bütün bu dillərdəki versiyalar bərabər autentikdir.

2. 21 (1)-ci maddədə göstərilənlərdən başqa hər hansı dildə rəsmi mətn maraqlı tərəfin sorğusu əsasında bütün maraqlı tərəflərlə məsləhətləşmələrdən sonra ÜƏMT-nin

Baş direktoru tərəfindən hazırlanır. Bu bəndin məqsədləri üçün “maraqlı tərəf rəsmi dili və ya rəsmi dillərindən biri cəlb olunmuş ÜƏMT-nin hər hansı üzv dövlətini və rəsmi dillərindən hər hansı biri cəlb olunmuş Avropa Birliyini və bu Müqaviləyə tərəf ola biləcək hər hansı digər hökumətlərarası təşkilatı ifadə edir.

Maddə 22. Depozitari

ÜƏMT-nin Baş direktoru bu Müqavilənin depozitarisidir.
Mərakeşdə 2013-cü ilin 27 iyun tarixində imzalanmışdır.

“Dərc olunmuş əsərlərin kor, görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair Mərakeş Müqaviləsi”nə dair Azərbaycan Respublikasının

BƏYANATLARI

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, “Dərc olunmuş əsərlərin kor, görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair Mərakeş Müqaviləsi”nin müddəaları gələcəkdə Ermənistan Respublikasına münasibətdə Azərbaycan Respublikası tərəfindən tətbiq edilməyəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində (Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ regionu və ona bitişik yeddi rayonu) “Dərc olunmuş əsərlərin kor, görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair Mərakeş Müqaviləsi”nin müddələrinin həyata keçirilməsinə həmin ərazilər işğaldan azad olunanaqəd və işğalın nəticələri tam aradan qaldırılanaqəd təminat vermək iqtidarında deyildir (Azərbaycan Respublikasının işğal olunmuş ərazilərinin sxematik xəritəsi əlavə olunur).*

* Bu Müqavilə Dərc olunmuş əsərlərin görmə qüsurlu şəxslər və çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair Müqavilənin bağlanması üzrə Diplomatik Konfrans tərəfindən 2013-cü il 27 iyun tarixində qəbul edilmişdir.

^[1] 2(a) maddəsi ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bu Müqavilənin məqsədləri üçün başa düşülür ki, bu anlayış audio formada olan əsərləri audio kitablar kimi ehtiva edir.

^[2] 2(c) maddəsi ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bu Müqavilənin məqsədləri üçün başa düşülür ki, “hökumət tərəfindən tanınan qurumlar” özündə benefisiar şəxslərə qeyri-kommersiya əsasında təhsili, tədris təlimini, adaptiv oxunu və ya informasiya əlçatanlığını təmin etmək üçün hökumətdən maliyyə dəstəyi alan qurumları ehtiva edə bilər.

^[3] 3(b) maddəsi ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bu kontekstdə heç nə “sağlması mümkün deyildir”in bütün mümkün tibbi diaqnostik prosedurların və müalicələrin istifadəsini tələb etdiyini nəzərdə tutmur.

^[4] 4(3)-cü maddəsi ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, bu bənd tərcümə hüququ ilə bağlı Bern Konvensiyası çərçivəsində icazə verilmiş məhdudiyyətlərin və istisnaların görmə qüsurlu və ya başqa oxuma əlilliyi olan şəxslərə münasibətdə tətbiqi sahəsini nə daraldır, nə də genişləndirir.

^[5] 4(4)-cü maddə ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, kommersiya yolu ilə əldə edilə bilmə tələbi bu maddə çərçivəsində məhdudiyyət və ya istisnanın üçpilləli testə uyğun olması və ya olmaması məsələsini qabaqcadan həll etmir.

^[6] 5(1)-ci maddə ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Həmçinin bununla başa düşülür ki, bu Müqavilədə heç nə digər hər hansı müqavilə çərçivəsində müstəsna hüquqların əhatə dairəsini daraltmır və ya genişləndirmir.

^[7] 5(2)-ci maddə ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, digər Razılığa gələn Tərəfdə əlçatan formatlı nüsxələrin yayılması və ya bilavasitə benefisiar şəxsə çatdırılması məqsədi ilə səlahiyyətli qurumun xidmət etdiyi şəxsin benefisiar şəxs olmasını təsdiq etmək üçün əlavə tədbirlər görməsi və 2(c) maddəsində təsvir olunduğu kimi, öz praktikasına əməl etməsi məqsədəuyğun olar.

^[8] 5(4)(b) maddəsi ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, bu Müqavilədə heç nə Razılığa gələn Tərəfin bu Müqavilə və ya digər beynəlxalq müqavilələr üzrə öhdəliklərindən kənar üçpilləli testi qəbul etməsini və ya tətbiq etməsini tələb etmir və ya nəzərdə tutmur.

^[9] 5(4)(b) maddəsi ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, bu Müqavilədə heç nə Razılığa gələn Tərəf üçün MHM-ni ratifikasiya etmək və ya ona qoşulmaq və ya onun hər hansı müddəalarına əməl etmək öhdəlikləri yaratmır və bu Müqavilədə heç nə MHM-də nəzərdə tutulmuş hər hansı hüquqlara, məhdudiyyətlərə və istisnalara xələl gətirmir.

^[10] 6-cı maddə ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, Razılığa gələn Tərəflər 6-cı maddəyə əsasən öz öhdəliklərini yerinə yetirərkən, 4-cü maddə ilə müəyyən olunmuş eyni çevik imkanlara malikdirlər.

^[11] 7-ci maddə ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, səlahiyyətli qurumlar əlçatan formatlı nüsxələrin hazırlanması, yayılması və əlçatan edilməsi zamanı müxtəlif hallarda texnoloji tədbirləri tətbiq etməyi seçə bilər və milli qanuna uyğun olduqda, burada heç nə belə praktikalara mane olmur.

^[12] 9-cu maddə ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, 9-cu maddə nə səlahiyyətli qurumlar üçün məcburi qeydiyyatı nəzərdə tutur, nə də səlahiyyətli qurumlar üçün bu Müqavilə çərçivəsində tanınmış fəaliyyətlərə cəlb olunmaq üçün ilkin şərt müəyyən edir; lakin əlçatan formatlı nüsxələrin transsərhəd mübadiləsini asanlaşdırmaq məqsədilə informasiya mübadiləsi üçün imkan yaradır.

^[13] 10(2)-ci maddə ilə bağlı razılaşdırılmış bəyanat: Bununla başa düşülür ki, audio formada olan əsərlər də daxil olmaqla, əsər 2-ci maddəyə uyğun olaraq əsər kimi qiymətləndirilirsə, bu Müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş istisnalar və məhdudiyyətlər zəruri olduğu halda, əlaqəli hüquqlara münasibətdə əlçatan formatlı nüsxənin hazırlanması, onun yayılması və benefisiar şəxslərə əlçatan edilməsi üçün mutatis mutandisi tətbiq edilir.

* Bax: "Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu", 2018, № 3, səhifə 664.